

Jaarverslag 2018

Stichting Lievegoed

INHOUDSOPGAVE

Pagina

5.1 Jaarrekening 2018

5.1.1	Balans per 31 december 2018	3
5.1.2	Resultatenrekening over 2018	4
5.1.3	Kasstroomoverzicht over 2018	5
5.1.4	Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	6
5.1.5	Toelichting op de balans per 31 december 2018	15
5.1.6	Mutatieoverzicht materiële vaste activa 2018	23
5.1.7	Overzicht langlopende schulden ultimo 2018	24
5.1.8	Toelichting op de resultatenrekening over 2018	25
5.1.9	Vaststelling en goedkeuring	31

5.2 Overige gegevens

5.2.1	Statutaire regeling resultaatbestemming	33
5.2.2	Nevenvestigingen	33
5.2.3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	34

5.1 JAARREKENING 2018

5.1 JAARREKENING 2018

5.1.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2018
(na resultaatbestemming)

	<u>Ref.</u>	<u>31-dec-18</u> €	<u>31-dec-17</u> €
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	15.412.134	15.916.517
Totaal vaste activa		15.412.134	15.916.517
Vlottende activa			
Vorderingen uit hoofde van financieringskort	2	292.390	245.554
Debiteuren en overige vorderingen	3	1.160.892	2.123.583
Liquide middelen	4	5.873.035	2.122.379
Totaal vlottende activa		7.326.317	4.491.516
Totaal activa		<u>22.738.451</u>	<u>20.408.033</u>
PASSIVA			
Eigen vermogen	5	4.385.472	1.819.614
Vorzieningen	6	484.051	396.917
Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	7	9.686.914	10.938.441
Kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)			
Schulden uit hoofde van financieringsoverschot	2	3.848	0
Overige kortlopende schulden	8	8.178.166	7.253.061
Totaal kortlopende schulden (ten hoogste 1 jaar)		8.182.014	7.253.061
Totaal passiva		<u>22.738.451</u>	<u>20.408.033</u>

5.1.2 RESULTATENREKENING OVER 2018

	Ref.	2018 €	2017 €
BEDRIJFSOPBRENGSTEN:			
Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning	11	40.098.390	36.186.469
Subsidies	12	149.198	138.376
Overige bedrijfsopbrengsten	13	637.362	729.122
Som der bedrijfsopbrengsten		40.884.950	37.053.967
BEDRIJFSLASTEN:			
Personeelskosten	14	24.548.164	21.140.467
Afschrijvingen op materiële vaste activa	15	1.267.352	1.081.166
Overige bedrijfskosten	16	12.123.761	11.857.645
Som der bedrijfslasten		37.939.277	34.079.278
BEDRIJFSRESULTAAT		2.945.673	2.974.689
Financiële baten en lasten	17	-379.815	-394.199
RESULTAAT BOEKJAAR		2.565.858	2.580.490
RESULTAATBESTEMMING			
<i>Het resultaat is als volgt verdeeld:</i>		2018	2017
		€	€
Toevoeging/(onttrekking):			
Bestemmingsfonds aanvaardbare kosten		2.565.858	2.580.490
		2.565.858	2.580.490

5.1.3 KASSTROOMOVERZICHT OVER 2018

	Ref.	2018		2017	
		€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten					
Bedrijfsresultaat			2.945.673		2.974.689
Aanpassingen voor:					
- afschrijvingen en overige waardeverminderingen	1	1.267.352		1.081.166	
- terugname waardevermindering vaste activa		0		128.300	
- mutaties voorzieningen	6	87.134		-476.166	
			1.354.486		733.300
Veranderingen in werkkapitaal:					
- vorderingen		962.691		-167.895	
- vorderingen/schulden uit hoofde van financieringstekort respectievelijk -overschot		-42.988		-258.973	
- kortlopende schulden (excl. schulden aan banken, behoudens rekening courant-krediet)		710.007		-2.201.251	
- kortlopend bankkrediet		0		-1.091.576	
			1.629.710		-3.719.695
Kasstroom uit bedrijfsoperaties			5.929.869		-11.706
Betaalde interest	17	-385.214		-409.949	
			-385.214		-409.949
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			5.544.655		-421.655
Kasstroom uit investeringsactiviteiten					
Investerings materiële vaste activa	1	-542.472		-1.138.643	
Desinvesteringen materiële vaste activa	1	0		1.471.700	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			-542.472		333.057
Kasstroom uit financieringsactiviteiten					
Aflossing langlopende schulden	7	-1.251.527		-1.138.593	
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten			-1.251.527		-1.138.593
Mutatie geldmiddelen					
			3.750.656		-1.227.191
Stand geldmiddelen per 1 januari			2.122.379		3.349.569
Stand geldmiddelen per 31 december			5.873.035		2.122.379
Mutatie geldmiddelen			3.750.656		-1.227.190

Toelichting:

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

5.1.4 GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

5.1.4.1 Algemeen

Algemene gegevens

Lievegoed biedt, door het hele land, gehandicaptenzorg, psychiatrische behandeling en verslavingszorg. De zorg is regulier waar het moet en antroposofisch waar het kan. Stichting Lievegoed (Lievegoed) is statutair en feitelijk gevestigd aan de Professor Bronkhorstlaan 24 te Bilthoven (gemeente De Bilt) en is bij de Kamer van Koophandel geregistreerd onder KvK-nummer 30223411. Lievegoed heeft een WTZI-toelating (WTZI = Wet toelating zorginstellingen).

Lievegoed heeft een eenhoofdige Raad van Bestuur en een Raad van Toezicht. Statutair bestaat de Raad van Toezicht uit minimaal 4 en maximaal 5 natuurlijke personen. De afgelopen jaren en tot op heden bestaat de Raad van Toezicht uit 4 personen. Lievegoed kent als medezeggenschapsorganen een Cliëntenraad en een Ondernemingsraad. In de statuten is vastgelegd dat de relatie tussen de diverse organen binnen Lievegoed is gebaseerd op dialoog en wederkerigheid.

Stichting Lievegoed bestaat uit 4 zorgclusters met een duidelijk inhoudelijk samenhangend zorgaanbod, de zorgclusters staan onder leiding van een clustermanager:

1. Kind en Jeugd Gehandicaptenzorg (GHZ)
2. Wonen en dagbesteding GHZ en beschermd wonen geestelijke gezondheidszorg (GGZ)
3. Wonen, dagbesteding en maatschappelijke ondersteuning GHZ
4. GGZ - ambulante en klinisch

De - centraal georganiseerde - ondersteunende diensten staan onder leiding van een manager en zijn:

- Financiën, Control en Informatievoorziening
- Organisatie ondersteuning (HRM, Kwaliteit, Planbureau, Bestuurssecretariaat, Vastgoed), Facilitair Bedrijf en ICT

Het Management Team bestaat naast de bestuurder, clustermanagers en managers ondersteunende diensten uit een beleidsorthopedagoog GHZ, zorgmanager GGZ en bestuurssecretaris.

De statutaire doelstelling van Lievegoed luidt: "De Stichting is een zorgorganisatie met als hoofddoelstelling het bieden van kwalitatief goede zorg, vanuit een antroposofische visie. De Stichting heeft ten doel het ontwikkelen en versterken van eigen kracht en gezondheid van de cliënt door behandeling en begeleiding vanuit een antroposofische visie op zorg, en voorts al hetgeen hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, direct of indirect, alles in de ruimste zin van het woord."

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2018, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2018.

Grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZI.

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Continuïteitsveronderstelling

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

De vergelijkende cijfers zijn in overeenstemming met de cijfers uit de jaarrekening 2017. Er heeft geen herrubricering plaatsgevonden.

5.1.4.1 Algemeen

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Bij de bepaling van de volgende posten zijn schattingen van het management gehanteerd:

- Waarderingen vaste activa, zie "Vaste activa - bijzondere waardeverminderingen" in paragraaf 5.1.4.2;
- Schattingen m.b.t. de aan de zorgfinanciering en opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning verbonden (financiële) risico's. En dan met name - voor de opbrengsten Zorgverzekeringswet - de resultaten van de zelfonderzoeken en schadelastplafonds DBC's, zie "Opbrengsten Zorgverzekeringswet" in paragraaf 5.1.4.3.

Verbonden rechtspersonen

Stichting Lievegoed heeft geen verbonden rechtspersonen.

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Activa en passiva

Activa en passiva worden tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen. Toelichtingen op posten in de balans, resultatenrekening en kasstroomoverzicht zijn in de jaarrekening genummerd.

Een actief wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en het actief een kostprijs of een waarde heeft waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Activa die hier niet aan voldoen worden niet in de balans verwerkt, maar worden aangemerkt als niet in de balans opgenomen activa.

Een verplichting wordt in de balans verwerkt wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag waartegen de afwikkeling zal plaatsvinden op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Onder verplichtingen worden mede voorzieningen begrepen. Verplichtingen die hier niet aan voldoen worden niet in de balans opgenomen, maar worden verantwoord als niet in de balans opgenomen verplichtingen.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans opgenomen als een transactie niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting. Dergelijke transacties geven evenmin aanleiding tot het verantwoorden van resultaten. Bij de beoordeling of er sprake is van een belangrijke verandering in de economische realiteit wordt uitgegaan van de economische voordelen en risico's die zich naar waarschijnlijk in de praktijk zullen voordoen, en niet op voordelen en risico's waarvan redelijkerwijze niet te verwachten is dat zij zich voordoen.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. De resultaten van de transactie worden in dat geval direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen, rekening houdend met eventuele voorzieningen die dienen te worden getroffen in samenhang met de transactie. Indien de weergave van de economische realiteit ertoe leidt dat het opnemen van activa waarvan de rechtspersoon niet het juridisch eigendom bezit, wordt dit feit vermeld.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, wat ook de functionele valuta is van Stichting Lievegoed.

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en cumulatieve bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingstermijnen van materiële vaste activa zijn gebaseerd op de verwachte economische levensduur van het vast actief. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming. Op grond en onderhanden projecten en vooruitbetalingen op materiële vaste activa wordt niet afgeschreven.

Voor zover subsidies of daaraan gelijk te stellen vergoedingen zijn ontvangen als éénmalige bijdrage in de afschrijvingskosten, zijn deze in mindering gebracht op de aanschafwaarde van de activa waarop deze betrekking hebben.

Kosten voor periodiek groot onderhoud worden ten laste gebracht van het resultaat op het moment dat deze zich voordoen.

Materiële vaste activa - bijzondere waardeverminderingen

Vaste activa met een lange levensduur worden beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen wanneer wijzigingen of omstandigheden zich voordoen die doen vermoeden dat de boekwaarde van een actief niet terugverdiend zal worden. Iedere balansdatum wordt expliciet beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. De terugverdienmogelijkheid van activa, die in gebruik zijn, wordt bepaald door de boekwaarde van een actief te vergelijken met de opbrengstwaarde of de bedrijfswaarde zijnde de geschatte contante waarde van de toekomstige netto kasstromen, die het actief naar verwachting zal genereren.

Wanneer de boekwaarde van een actief hoger is dan de geschatte contante waarde van de toekomstige kasstromen, worden bijzondere waardeverminderingen verantwoord voor het verschil tussen boekwaarde en de realiseerbare waarde.

De opbrengstwaarde is gebaseerd op de geschatte verkoopprijs minus de geschatte kosten welke nodig zijn om de verkoop te realiseren.

In de curatieve geestelijke gezondheidszorg gold tot en met 2012 een kapitaallastenvergoeding op basis van nacalculatie. Vanaf 2013 is in de curatieve geestelijke gezondheidszorg de transitie naar bekostiging op basis van DBC's (diagnose behandeling combinaties) gestart. Hiervoor werd een overgangperiode gesteld waarin geleidelijk bekostiging op basis van integrale tarieven is ingevoerd. Deze overgangperiode liep van 1 januari 2013 tot en met 31 december 2017. In geval van bijzondere problematiek rondom kapitaallasten heeft de Nederlandse Zorgautoriteit de bevoegdheid om van de geldende beleidsregels af te wijken. De wijzigingen in bekostiging van kapitaallasten heeft bij Lievegoed overigens niet tot bijzondere waardeverminderingen geleid.

Bij de bepaling van de contante waarde van de toekomstige kasstromen wordt per vestiging onder andere rekening gehouden met de verwachtingen t.a.v. ontwikkeling zorgbaten en cliëntenpopulatie, de ontwikkeling van huurprijzen en overige kosten, leegstand, de mogelijkheden tot externe verhuur van vrijgekomen appartementen en noodzakelijke vervangingsinvesteringen.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde. Lievegoed heeft per balansdatum en tot het moment van vaststelling van de jaarrekening geen voor verkoop beschikbare vaste activa.

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. Stichting Lievegoed heeft per balansdatum de volgende categorieën financiële instrumenten: gekochte leningen, overige vorderingen, langlopende - en kortlopende en overige financiële verplichtingen. Er zijn geen afgeleide financiële instrumenten aanwezig.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd:

- Gekochte leningen: gekochte leningen waarvan de instelling de intentie heeft deze tot het einde van de looptijd aan te houden, en hiertoe ook in staat is, worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.
- Overige vorderingen: waardering tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waarderingsverliezen.
- Langlopende - en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen: langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen amortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn.

Vorderingen

Vorderingen worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde inclusief transactiekosten. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van een ouderdomsanalyse en verwachte (on)inbaarheid per vordering.

Een vordering uit hoofde van financieringstekorten of een schuld uit hoofde van financieringsoverschotten is het aan het einde van het boekjaar bestaande verschil tussen het wettelijk budget voor aanvaardbare kosten en de ontvangsten voorschotten en de in rekening gebrachte vergoedingen voor diensten en verrichtingen ter dekking van het wettelijk budget (artikel 6 Regeling verslaggeving WTZi).

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Liquide middelen bestaan uit kas en banktegoeden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen tenzij anders vermeld. De rentemutatie van voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde is verantwoord als dotatie aan de voorziening. Wanneer verplichtingen naar verwachting door een derde zullen worden vergoed, wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen indien het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting.

Personele voorzieningen worden, indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is, gewaardeerd tegen de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen. De disconteringsvoet waartegen contant wordt gemaakt, geeft de actuele marktrente weer. Hierin zijn de risico's waarmee bij het schatten van de toekomstige uitgaven reeds rekening is gehouden niet betrokken.

5.1.4.2 Grondslagen van waardering van activa en passiva

Voorzieningen (vervolg)

Voorziening voor jubileumverplichtingen

Deze voorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd. De gehanteerde disconteringsvoet bedraagt 2,07% (2017: 2,07%). De disconteringsvoet is passend bij de looptijd van de voorziening en de bijbehorende actuele markrentre.

Voorziening nabetaling onregelmatigheidstoeslag (ORT)

In 2016 is een voorziening opgenomen voor de verplichting tot nabetaling van ORT. Dit op grond van gerechtelijke uitspraken over vordering van ORT gedurende vakantie door medewerkers van verschillende zorginstellingen. In de meeste uitspraken werden de medewerkers in het gelijk gesteld. Gezien de uitspraken en ontwikkelingen hadden medewerkers minimaal een juridisch afdwingbare verplichting voor het structurele deel. Om die reden is in 2016 een voorziening getroffen. In juli 2017 is als onderdeel van de cao akkoorden ook voor de gehandicaptenzorg, als voor de GGZ een regeling getroffen. Medewerkers ontvangen op grond daarvan een tegemoetkoming ter compensatie van niet-uitgekeerde ORT over vakantieuren. Voor medewerkers werkzaam in de gehandicaptenzorg geldt de compensatie over de jaren 2012 tot en met 2015; voor medewerkers werkzaam in de GGZ geldt de compensatie over de jaren 2013 tot 1 juli 2015 (binnen Lievegoed zijn zowel medewerkers werkzaam in de gehandicaptenzorg, als in de GGZ).

Voorziening langdurig zieken

Voor langdurig zieken is een voorziening gevormd op basis van de verwachte loonkosten in de eerste twee jaren van de arbeidsongeschiktheid (voor medewerkers die naar verwachting niet zullen terugkeren in het arbeidsproces), voorzover deze loonkosten na balansdatum vallen, gebaseerd op 100% gedurende het eerste jaar en 70% gedurende het tweede jaar.

Voorziening levensfasebudget

Deze voorziening betreft een voorziening van opgebouwde rechten levensfasebudget van werknemers op grond van de cao's GHZ of GGZ. De berekening is gebaseerd op de cao-bepalingen, blijfkans en leeftijd.

Voorziening reorganisatie

Een reorganisatievoorziening wordt getroffen indien op balansdatum een gedetailleerd plan is geformaliseerd en uiterlijk op datum van vaststelling van de jaarrekening de gerechtvaardigde verwachting van uitvoering van het plan is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben. In de reorganisatievoorziening worden de als gevolg van de reorganisatie noodzakelijke kosten opgenomen die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten.

Schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. De schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten worden in de resultatenrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden verantwoord in het jaar waarin de baten zijn gerealiseerd. Lasten worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Opbrengsten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden in de resultatenrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Indien het resultaat van een bepaalde opdracht tot dienstverlening niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald, worden de opbrengsten verwerkt tot het bedrag van de kosten van de dienstverlening die worden gedekt door de opbrengsten.

De met de opbrengsten samenhangende lasten worden toegerekend aan de periode waarin de baten zijn verantwoord.

Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)

De baten Wlz-zorg zijn gelijk aan de ingediende, met de zorgkantoren afstemde nacalculaties 2018.

Opbrengsten Jeugdwet en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Met ingang van 2015 is - als gevolg van de transitie van een deel van de zorgfinanciering naar gemeenten - een deel van de voormalige Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) - en Zorgverzekeringswet (Zvw) - gefinancierde zorg overgeheveld van de zorgkantoren, respectievelijk de zorgverzekeraars naar de gemeenten ('decentralisatie van de zorg').

De decentralisatie kent een variëteit aan afspraken, te weten landelijke wet- en regelgeving, overeenkomsten en afspraken per gemeente. Met de verschillende gemeenten zijn verschillende producten en tarieven en overige rechten en verplichtingen afgesproken (zoals over aanwezigheid van een geldige beschikking, feitelijke zorglevering, social return on investment, facturatie, verantwoordingsinformatie).

De eindafrekening van de zorg aan alle gemeenten waar Lievegoed een overeenkomst mee heeft, wordt verantwoord op basis van het landelijke iSD-protocol (iSD = i-Sociaal Domein).

Opbrengsten Zorgverzekeringswet (Zvw) (DBC's en DBC-zorgproducten)

Deze opbrengsten worden verantwoord naar rato van de verrichte prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten in het boekjaar.

Vanaf 1 september 2015 is Lievegoed voor de Zvw onderaannemer van de Parnassia Groep.

De Raad van Bestuur heeft de Zvw-opbrengsten en daarbij behorende balansposten naar beste weten bepaald en daarbij rekening gehouden met belangrijke schattingsfactoren en onzekerheden die landelijk een rol spelen en ook bij Lievegoed van toepassing zijn. Dit betreft - per schadelastjaar - de zelfonderzoeken, de eindafrekening van productierealisatie (in lijn met overeengekomen productieafspraken) en de overgangsregeling nacalculatie Normatieve Huisvestingscomponent (NHC). Hieronder een toelichting op deze posten:

Zelfonderzoek schadelastjaar 2013

Lievegoed heeft het zelfonderzoek inzake schadelastjaar 2013 uitgevoerd conform het 'Plan van aanpak verantwoording behandelingen en jaarrekeningen curatieve GGZ naar aanleiding van de NBA audit alert 32' d.d. 1 december 2014 en het 'Controleplan Onderzoek controles cGGZ 2013'. In 2016 zijn de uitkomsten afgewikkeld met de zorgverzekeraars. Een laatste schuld in deze is in 2017 voldaan waarmee schadelastjaar 2013 voor wat betreft het zelfonderzoek financieel volledig is afgesloten.

Zelfonderzoek schadelastjaar 2014

Lievegoed heeft het zelfonderzoek inzake schadelastjaar 2014 uitgevoerd conform het 'Controleplan zelfonderzoek cGGZ 2014' en daarin de functionele ontwerpen per controlepunt d.d. 1 juli 2016. Met de representerende zorgverzekeraar is tot overeenstemming gekomen over de afwikkeling van de uitkomsten. Een laatste schuld in deze is in maart 2018 voldaan waarmee schadelastjaar 2014 voor wat betreft het zelfonderzoek volledig is afgesloten.

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Opbrengsten Zorgverzekeringswet (Zvw) (DBC's en DBC-zorgproducten) (vervolg)

Zelfonderzoek schadelastjaar 2015

Voor de Zvw-opbrengsten over de periode januari tot en met augustus 2015 is nog sprake van individuele productieafspraken en afrekening met zorgverzekeraars door Lievegoed. Met ingang van 1 september 2015 is Lievegoed onderaannemer van de Parnassia Groep.

Met betrekking tot de periode januari tot en met augustus 2015 is in 2016 een interne audit uitgevoerd, waarbij de meest actuele inzichten uit de uitgevoerde zelfonderzoeken 2013 en 2014 zijn meegenomen. Op basis daarvan is met de representerende zorgverzekeraar tot overeenstemming gekomen over de afwikkeling van deze periode van schadelastjaar 2015. De schuld in deze was reeds in de jaarrekening 2016 opgenomen, de afrekening heeft grotendeels in 2018 plaatsgevonden.

Met betrekking tot de periode na augustus geldt dat duidelijk is geworden dat geen verdere afrekening meer zal plaatsvinden.

Schadelastjaren vanaf 2016

Voor schadelastjaren vanaf geldt dat Lievegoed volledig onderaannemer voor de Zvw is van de Parnassia Groep. De Parnassia Groep heeft de opbrengsten vanaf 2016, waaronder die van Lievegoed, onderzocht in lijn met het controleplan zelfonderzoek cGGZ 2016. Bij het onderzoek ten aanzien van deze schadelastjaren is rekening gehouden met de wijzigingen in de regelgeving vanaf 2016. Dit houdt in dat de majeure risico's ten aanzien van de verwijzing, het hoofdbehandelaarschap, de onverzekerde diagnose, de verblijfsregistratie en de dagbesteding zijn onderzocht. Deze punten hebben onderdeel uitgemaakt van de beoordeling door Lievegoed - in samenwerking met Parnassia Groep - van deze schadelastjaren. Op grond daarvan heeft Lievegoed een reservering opgenomen voor terug te betalen opbrengsten.

De eindafrekening van productierealisatie (in lijn met overeengekomen productieafspraken)

Bij het bepalen van de Zvw-opbrengsten voor een schadelastjaar is door Lievegoed een schatting gemaakt op basis van de schadelastprognoses en de verwachte over-/onderproductie per zorgverzekeraar per contractdeel (bGGZ en sGGZ) en gemiddelde tarieven. De Raad van Bestuur heeft de Zvw-opbrengsten en daarbij behorende balansposten (zoals voor alle balansposten geldt) naar beste weten bepaald en daarbij rekening gehouden met belangrijke schattingsfactoren en onzekerheden die landelijk een rol spelen en ook bij Lievegoed van toepassing zijn. Voor de periode vanaf 1 september 2015 vindt overleg met Parnassia Groep plaats over het bepalen en bijstellen van de Zvw-opbrengsten.

Overgangsregeling nacalculatie NHC 2017

Lievegoed heeft de berekening van de vergoeding op grond van deze regeling gemaakt in lijn met de beleidsregels en nadere aanwijzingen terzake en gaat uit van vaststelling en verrekening van de ten gunste van 2017 verantwoorde bate. De wijze van berekening van deze post kent een bestendige gedragslijn. De overgangsregeling had als einddatum 31 december 2017.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat Lievegoed zal voldoen aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie voor de kosten van een actief worden in mindering gebracht op de te activeren investeringen.

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Personele kosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de resultatenrekening voorzover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

De beloningen van het personeel worden als last in de resultatenrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de instelling.

Voor de beloningen met opbouw van rechten (verlof, levensfasebudget e.d.) worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Een verwachte vergoeding wordt verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt. Ontvangen bijdragen voortvloeiend uit levensloopregelingen worden in aanmerking genomen in de periode waarover deze bijdragen zijn verschuldigd. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de resultatenrekening gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen (inclusief ontslagvergoedingen) aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen. De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (collectieve arbeidsovereenkomst en individuele arbeidsovereenkomsten). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de resultatenrekening gebracht.

Ontslagvergoedingen

Ontslagvergoedingen zijn vergoedingen die worden toegekend in ruil voor de beëindiging van het dienstverband. Een uitkering als gevolg van ontslag wordt als verplichting en als last verwerkt als de onderneming zich aantoonbaar onvoorwaardelijk heeft verbonden tot betaling van een ontslagvergoeding. Als het ontslag onderdeel is van een reorganisatie, worden de kosten van de ontslagvergoeding opgenomen in een reorganisatievergoeding. Zie hiervoor de grondslag onder het hoofdstuk Voorzieningen. Ontslagvergoedingen worden gewaardeerd met inachtneming van de aard van de vergoeding. Als de ontslagvergoeding een verbetering is van de beloningen na afloop van het dienstverband, vindt waardering plaats volgens dezelfde grondslagen die worden toegepast voor pensioenregelingen. Andere ontslagvergoedingen worden gewaardeerd op basis van de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichting af te wikkelen.

Pensioenen

Lievegoed heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij Lievegoed. De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Lievegoed betaalt hiervoor premies waarvan de helft door de werkgever wordt betaald en de helft door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Per 1 januari 2015 gelden nieuwe regels voor pensioenfondsen. Daarbij behoort ook een nieuwe berekening van de dekkingsgraad. De 'nieuwe' dekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. Door een gemiddelde te gebruiken, zal de dekkingsgraad nu minder sterk schommelen. In maart 2019 bedroeg de dekkingsgraad 99,2%, in maart 2018 was dit gelijk aan 99,8%, de gemiddelde dekkingsgraad over de afgelopen 12 maanden komt uit op 100,9%. Het vereiste niveau van de dekkingsgraad is 124%. Het pensioenfonds verwacht volgens het herstelplan binnen 9 jaar hieraan te kunnen voldoen en voorziet geen noodzaak voor de aangesloten instellingen om extra stortingen te verrichten of om bijzondere premieverhogingen door te voeren. Lievegoed heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Lievegoed heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen van derden ontvangen (te ontvangen) en aan derden betaalde (te betalen) interest.

5.1.4.3 Grondslagen van resultaatbepaling

Belastingen

Lievegoed maakt fiscaal gebruik van de zogenaamde "zorgvrijstelling" in de vennootschapsbelasting (Vpb). Lievegoed voldoet aan de aan de "zorgvrijstelling" verbonden voorwaarden:

- de entiteit kan worden aangemerkt als instelling van algemeen nut;
- de entiteit verricht voor 90% of meer activiteiten die bestaan uit het genezen of verplegen van zieken, kraamvrouwen of gebrekkigen;
- de winst kan uitsluitend ten goede komen aan een vrijgesteld lichaam of een algemeen maatschappelijk belang.

Vpb-plicht Jeugdzorg

Door de invoering van de Jeugdwet met ingang van 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de organisatie van jeugdzorg/-hulp aan haar minderjarige inwoners. Hiertoe sluiten gemeenten contracten af met de diverse aanbieders van jeugdzorg/-hulp. Voor de jeugdzorginstelling zelf kan de wijziging van subsidiebekostiging (tot 2015) naar bekostiging op contractsbasis (vanaf 2015) - meer dan voorheen - tot het risico van (gedeeltelijke) vennootschapsbelastingplicht leiden.

Oorzaak van deze eventuele vennootschapsbelastingplicht ligt in het feit dat jeugdzorginstellingen veelal geen beroep meer kunnen doen op het zogenoemde 'subsidie-besluit', omdat niet meer wordt voldaan aan de bijbehorende voorwaarden. Daardoor wordt naar verwachting (veel) sneller aangenomen dat jeugdzorginstellingen (meestentijds stichtingen) een onderneming in fiscale zin drijven met (gedeeltelijke) vennootschapsbelastingplicht tot gevolg.

Eenmaal vennootschapsbelastingplichtig is voor deze instellingen vervolgens van belang of er nog andere mogelijkheden c.q. vrijstellingen zijn om (gedeeltelijke) vennootschapsbelastingplicht te voorkomen. Hierbij valt onder meer te denken aan de zogenoemde 'zorgvrijstelling' in de vennootschapsbelasting.

Lievegoed blijft de berichtgeving en ontwikkelingen over een eventuele vennootschapsbelastingplicht volgen. Op grond van een analyse van de berichtgeving en ontwikkelingen tot op moment van publicatie van de jaarrekening is geconcludeerd dat geen sprake is van een risico van een eventuele vennootschapsbelastingplicht met terugwerkende kracht. De omvang van de opbrengsten Jeugdwet van Lievegoed zijn daarvoor te beperkt.

5.1.4.4 Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

Betalingen welke voortvloeien uit langlopende leningen worden voor het gedeelte dat betrekking heeft op de rente opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als kasstroom uit financieringsactiviteiten.

5.1.4.5 Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

5.1.4.6 Waarderingsgrondslagen WNT

Voor de uitvoering van de Wet normering topinkomens (WNT) heeft de instelling zich gehouden aan de wet- en regelgeving inzake de WNT, waaronder de instellings specifieke (sectorale) regels.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA

1. Materiële vaste activa

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
<i>De specificatie is als volgt:</i>	€	€
Bedrijfsgebouwen en terreinen	12.129.691	12.757.096
Machines en installaties	2.473.073	2.807.764
Andere vaste bedrijfsmiddelen, technische en administratieve uitrusting	765.394	311.219
Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa	43.976	40.438
Totaal materiële vaste activa	<u>15.412.134</u>	<u>15.916.517</u>
<i>Het verloop van de materiële activa in het verslagjaar is als volgt weer te geven:</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Boekwaarde per 1 januari	15.916.517	17.283.554
Bij: investeringen	762.969	1.338.033
Af: afschrijvingen	1.267.352	1.081.166
Af: desinvesteringen	0	1.623.904
Boekwaarde per 31 december	<u>15.412.134</u>	<u>15.916.517</u>

Toelichting:

In 2018 is er in totaal voor € 763.000 geïnvesteerd. Voor € 288.000 hebben deze investeringen betrekking op de implementatie van een zorgoproepsysteem, voor € 200.000 hebben de investeringen betrekking op investering in ledverlichting, voor € 156.000 hebben diverse verbouwingen plaatsgevonden aan onze locaties. Verder is er voor € 119.000 aan inventaris geïnvesteerd. Posten beneden de activeringsgrens van € 2.500 komen niet in aanmerking voor activering. De investeringen in 2018 zijn lager dan in 2017 als gevolg van de activering in 2017 van de renovatie van het pand "Huize Thomas" in Rotterdam. Verder is er in 2018 meer geïnvesteerd in verduurzaming en slimme zorgverlening zoals het genoemde zorgoproepsysteem.

Voor een nadere specificatie van het verloop van de materiële vaste activa per activagroep wordt verwezen naar het mutatieoverzicht onder 5.1.6.

Voor verstrekte zekerheden wordt verwezen naar paragraaf 10 'Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa'.

De marktwaarde van de panden ligt in lijn met de boekwaarde van de materiële vaste activa.

Bedrijfsgebouwen en terreinen zijn als zekerheid gesteld voor de langlopende schulden. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar het overzicht van de langlopende leningen in bijlage 5.1.7.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA

2. Vorderingen uit hoofde van financieringstekort en schulden uit hoofde van financieringsoverschot

	<u>2017</u>	<u>2018</u>	<u>totaal</u>
	€	€	€
Saldo per 1 januari	245.554	0	245.554
Financieringsverschil boekjaar	0	288.542	288.542
Betalingen/ontvangsten	<u>-245.554</u>	<u>0</u>	<u>-245.554</u>
Subtotaal mutatie boekjaar	-245.554	288.542	42.988
Saldo per 31 december	<u><u>0</u></u>	<u><u>288.542</u></u>	<u><u>288.542</u></u>

Stadium van vaststelling (per erkenning):

Zorgkantoor Utrecht / Amsterdam

c

a

Zorgkantoor Breda / Haaglanden

c

a

a= interne berekening

b= overeenstemming met zorgverzekeraars

c= definitieve vaststelling NZa

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€	€
Waarvan gepresenteerd als:		
- vorderingen uit hoofde van financieringstekort	292.390	245.554
- schulden uit hoofde van financieringsoverschot	<u>3.848</u>	<u>0</u>
	<u><u>288.542</u></u>	<u><u>245.554</u></u>

Toelichting:

Over 2017 en 2018 heeft de bevoorschotting door de zorgkantoren gelijke tred gehouden met de realisatie van de opbrengsten.

Specificatie financieringsverschil in het boekjaar

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€	€
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)	24.217.042	21.832.394
Af: vergoedingen ter dekking van het wettelijk budget	23.928.500	21.586.840
Totaal financieringsverschil	<u><u>288.542</u></u>	<u><u>245.554</u></u>

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

ACTIVA

3. Debiteuren en overige vorderingen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€	€
Vorderingen op debiteuren	69.406	795.014
Nog te factureren omzet	66.197	0
Overige vorderingen:		
- Rekening courant Parnassia Groep	586.282	465.018
- Vorderingen uit hoofde van overgangsregeling NHC	0	278.367
- Subsidie kapitaallasten kleinschalig wonen	0	54.293
- BTW	3.706	3.139
- Vordering inzake pensioenen	0	336.542
Vooruitbetaalde bedragen:		
- Overig	241.761	112.970
Nog te ontvangen bedragen:		
- Overig	149.343	40.283
Overige overlopende activa:		
- Overlopende vorderingen op personeel	44.197	37.957
Totaal debiteuren en overige vorderingen	<u>1.160.892</u>	<u>2.123.583</u>

Toelichting:

De post "Vorderingen op debiteuren" bestaat eind 2018 voor € 138.000 uit vorderingen op gemeenten uit hoofde van geleverde Wmo- en Jeugdwet zorg (eind 2017: € 653.000) en voor 107.000 uit overige debiteuren (2017: 271.000). Op deze vorderingen is een voorziening in mindering gebracht van in totaal 176.000 (2017: 129.000).

De rekening courant met Parnassia Groep heeft betrekking op het onderaannemerschap voor de zorglevering die valt onder de Zvw. Deze positie betreft de geleverde productie minus aftrek van de ontvangen voorschotten.

De vorderingen uit hoofde van de overgangsregeling NHC en de subsidie kapitaallasten kleinschalig wonen die ultimo 2017 open stonden, zijn in 2018 ontvangen.

De vordering inzake pensioenen is begin 2018 verrekend.

De overlopende vorderingen op personeel hebben voornamelijk betrekking op faciliteiten voor personeel zoals fietsplan en bedrijfsfitness.

4. Liquide middelen

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€	€
Bankrekeningen	5.860.604	2.095.527
Kassen	12.431	9.702
Kruisposten	0	17.150
Totaal liquide middelen	<u>5.873.035</u>	<u>2.122.379</u>

Toelichting:

De liquide middelen staan vrij ter beschikking.

De stijging van het saldo liquide middelen komt met name voort uit het positieve bedrijfsresultaat van Lievegoed. Zie voor overige mutaties het kasstroomoverzicht.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

PASSIVA

5. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit:

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€	€
Bestemmingsfonds		
Reserve aanvaardbare kosten	4.385.472	1.819.614
Totaal eigen vermogen	<u>4.385.472</u>	<u>1.819.614</u>

Bestemmingsfonds

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-18</u>	<u>Resultaat-</u> <u>bestemming</u>	<u>Overige</u> <u>mutaties</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-18</u>
	€	€	€	€
Reserve aanvaardbare kosten	1.819.614	2.565.858	0	4.385.472
Totaal bestemmingsfonds	<u>1.819.614</u>	<u>2.565.858</u>	<u>0</u>	<u>4.385.472</u>

Toelichting:

De reserve aanvaardbare kosten wordt gevormd voor posten waar een externe verplichting op rust, bijvoorbeeld om deze reserve uitsluitend aan een bepaald doel te mogen besteden. De reserve aanvaardbare kosten, die gevormd is op grond van door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) vastgestelde beleidsregels, is derhalve een bestemmingsfonds. In de statuten van Lievegoed is t.a.v. een eventueel batig saldo bij ontbinding van de stichting vastgelegd: "Een eventueel batig saldo van de ontbonden stichting wordt voor een door het bestuur te bepalen algemeen nut beogende instelling met een soortgelijke doelstelling besteed of voor een buitenlandse instelling die uitsluitend of na genoeg uitsluitend het algemeen nut beoogt en die een soortgelijke doelstelling heeft."

6. Voorzieningen

	<u>Saldo per</u> <u>1-jan-18</u>	<u>Dotatie</u>	<u>Onttrekking</u>	<u>Vrijval</u>	<u>Saldo per</u> <u>31-dec-18</u>
	€	€	€	€	€
Het verloop is als volgt weer te geven:					
Voorziening voor jubileumverplichtingen	197.392	0	16.384	35.654	145.354
Voorziening nabetaling ORT	53.689	0	2.844	50.845	0
Voorziening langdurig zieken	32.570	156.092	32.570	0	156.092
Voorziening levensfasebudget	9.984	5.951	0	0	15.935
Voorziening reorganisatie	103.282	171.856	101.527	6.941	166.670
Totaal voorzieningen	<u>396.917</u>	<u>333.899</u>	<u>153.325</u>	<u>93.440</u>	<u>484.051</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de voorzieningen als langlopend moeten worden beschouwd:

	<u>31-dec-18</u>
Kortlopend deel van de voorzieningen (< 1 jr.)	330.452
Langlopend deel van de voorzieningen (> 1 jr.)	153.599
hiervan > 5 jaar	103.839

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

PASSIVA

6. Voorzieningen (vervolg)

Toelichting per categorie voorziening:

Voorziening voor jubileumverplichtingen: voor de berekening van de voorziening voor jubileumverplichtingen is op basis van de indienst datum binnen de cao per medewerker bepaald wat de uitkering jubileum voor de komende 40 jaar is waarbij rekening is gehouden met de pensioenleeftijd, blijfkans, oprenting en disconteringsvoet (2,07%).

Voorziening nabetalings ORT: met betrekking tot een mogelijke nabetalings van ORT over vakantie-uren is eind 2016 een voorziening gevormd op grond van gerechtelijke uitspraken. Eind 2017 op basis van de gemaakte cao-afspraken een nabetalings plaatsgevonden aan de in dienst zijnde medewerkers. Ultimo 2018 wordt een voorziening niet meer noodzakelijk geacht.

Voorziening langdurig zieken: deze voorziening is gevormd ter dekking van de salariskosten die betrekking hebben op het langdurige ziekteverzuim (ziekteperiode > 1 jaar). Ultimo boekjaar wordt, op basis van de openstaande ziektegevallen, de hoogte van de voorziening vastgesteld. Ten opzichte van voorgaand jaar zijn er meer langdurig zieken, waardoor de voorziening hoger is dan voorgaand jaar.

Voorziening levensfasebudget: deze voorziening is getroffen i.v.m. de - in de cao gehandicaptenzorg én GGZ vastgelegde - overgangsregeling (éénmalig 200 persoonlijk budget levensfase uren bij bereiken 55-jarige leeftijd en indien aan een aantal voorwaarden wordt voldaan) toegerekend aan de dienstjaren tot het bereiken van die leeftijd, waarbij eveneens rekening wordt gehouden met blijfkans en een disconteringsvoet (2,07%).

Voorziening reorganisatie: deze voorziening is in 2014 en 2015 gevormd als gevolg van de sluiting van een aantal klinische locaties en het in 2015 geïnitieerde herstelplan. In 2016 is uitvoering gegeven aan het besluit locatie Ravenswoud (Groningen) te sluiten en locatie Hoge Born (Wageningen) weer in gebruik te nemen voor de GGZ. Dit heeft in 2016 geleid tot een aanvullende reorganisatie, waarvoor wederom een voorziening is gevormd. De verschuldigde wachtgeldbedragen en de salariskosten vanaf het moment dat medewerkers vrijgesteld werden van arbeid zijn, rekening houdend met een percentage voor uitstroom uit de wachtgeldregeling, gewaardeerd tegen nominale waarde. De dotatie 2018 komt voort uit de analyse van de per 31 december 2018 noodzakelijk geachte hoogte van de voorziening. De verwachte verplichting voortkomend aan de reorganisaties 2014, 2015 en 2016 is hoger dan werd verwacht op moment van publicatie van de jaarrekening 2017.

7. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)

De specificatie is als volgt:

	<u>31-dec-18</u>	<u>31-dec-17</u>
	€	€
Schulden aan banken	9.686.914	10.938.441
Totaal langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar)	<u>9.686.914</u>	<u>10.938.441</u>

Het verloop is als volgt weer te geven:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Stand per 1 januari	12.054.345	13.192.938
Af: aflossingen	1.115.904	1.138.593
Stand per 31 december	<u>10.938.441</u>	<u>12.054.345</u>
Af: aflossingsverplichting komend boekjaar	1.251.527	1.115.904
Stand langlopende schulden per 31 december	<u>9.686.914</u>	<u>10.938.441</u>

Toelichting in welke mate (het totaal van) de langlopende schulden als langlopend moeten worden beschouwd:

Kortlopend deel van de langlopende schulden (< 1 jr.), aflossingsverplichtingen	1.251.527	1.115.904
Langlopend deel van de langlopende schulden (> 1 jr.) (balanspost)	9.686.914	10.938.441
hiervan > 5 jaar	3.163.186	3.290.346

Voor een nadere toelichting op de langlopende schulden wordt verwezen naar de bijlage overzicht langlopende schulden. De aflossingsverplichtingen komend boekjaar zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

PASSIVA

7. Langlopende schulden (nog voor meer dan een jaar) (vervolg)

Toelichting:

De aflossing in 2018 is € 22.689 lager dan in 2017 als gevolg van een lening die in 2017 volledig is afgelost. Voor de verstrekte zekerheden t.a.v. opgenomen leningen wordt verwezen naar onderdeel 10 "Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen". De aflossingsverplichtingen zijn verantwoord onder de kortlopende schulden.

De reële waarde van de langlopende leningen wijkt fractioneel af van de boekwaarde.

Voor de leningen zijn rentevaste perioden overeengekomen die als volgt verdeeld zijn:

Resterende rentevaste periode	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Omvang lening	1.077.882	6.010.000	3.850.559	10.938.441
Gewogen gemiddelde rentepercentage	3,48%	3,88%	1,30%	2,89%

8. Overige kortlopende schulden

De specificatie is als volgt:

	31-dec-18	31-dec-17
	€	€
Crediteuren	1.331.473	1.043.335
Aflossingsverplichtingen langlopende leningen	1.251.527	1.115.904
Belastingen en sociale premies	997.122	939.788
Schulden terzake pensioenen	352.557	0
Nog te betalen salarissen	237.394	142.164
Voorschot salaris	0	4.308
Vakantiegeld- en dagen (inclusief uren levensfasebudget)	1.704.983	1.415.990
Nog te verrekenen posten inzake zorgopbrengsten	1.157.992	1.420.443
Nog te ontvangen facturen	819.765	646.630
Overige schulden	325.353	524.499
Totaal overige kortlopende schulden	<u>8.178.166</u>	<u>7.253.061</u>

Toelichting:

De crediteuren zijn hoger met name door enkele investeringsnota's die per jaareinde nog openstaan.

In 2017 stond aan de activazijde een vordering ter zake pensioenen, deze is begin 2018 afgewikkeld. Dit jaar hebben wij nog een schuld als gevolg van te betalen nota's.

De post nog te betalen salarissen is hoger als gevolg van meer uit te betalen ORT, slaapdiensten en andere salarisgerelateerde afwikkelingen.

Door een hoger ziekteverzuim, krapte op de arbeidsmarkt en een toename van het personeelsbestand is het saldo vakantiedagen hoger dan voorgaand jaar. Hierdoor is de verplichting ultimo boekjaar ook hoger dan voorgaand jaar.

In de post "Nog te verrekenen posten inzake zorgopbrengsten" zijn de geschatte risico's op de zorgopbrengsten opgenomen. Deze post heeft voor het overgrote deel betrekking op risico's inzake de Zwv-opbrengsten over schadelastjaren 2015 tot en met 2018. Van deze reservering heeft een bedrag van EUR 1.016.000 betrekking op risico's ten aanzien van de in onderaannemerschap van Parnassia Groep geleverde Zwv-zorg.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

PASSIVA

9. Financiële instrumenten

Algemeen

Lievegoed loopt - net als iedere organisatie - in de normale bedrijfsvoering een kredietrisico, renterisico, kasstroomrisico en liquiditeitsrisico. De Raad van Bestuur neemt maatregelen om de risico's zoveel mogelijk te beperken. De belangrijkste maatregelen in deze zijn meerjaren - liquiditeitsbegrotingen; maandelijkse liquiditeitsprognoses; periodieke risico analyses en vaststellen welke acties noodzakelijk zijn om risico's te mitigeren; adequaat beheer van openstaande vorderingen.

Kredietrisico

De vorderingen van Lievegoed betreffen met name vorderingen op gemeenten en zorgkantoren (31 december 2018: € 430.000; 31 december 2017: € 899.000). Lievegoed acht het kredietrisico t.a.v. vorderingen op deze organisaties, ook gezien de goede relatie, laag. Daarnaast heeft Lievegoed een vordering (rekening courant) op Parnassia Groep in het kader van het onderaannemerschap voor de Zvw (31 december 2018: € 686.000; 31 december 2017: € 465.000). Lievegoed acht het kredietrisico t.a.v. deze vordering eveneens laag. Dit ook gezien de goede relatie, maandelijkse afstemming van de rekening courant en financiële positie van Parnassia Groep. De overige vorderingen betreft relatief kleine bedragen bij verschillende organisaties/particulieren.

Renterisico en kasstroomrisico

Lievegoed loopt renterisico over langlopende schulden. Bij deze leningen is sprake van een vast rentepercentage gedurende de rentevaste periode. Lievegoed loopt derhalve risico t.a.v. toekomstige kasstromen bij renteherziening na afloop van de rentevaste periode. De gewogen gemiddelde rentevoet bedraagt per 31 december 2018 2,95% (31 december 2017: 2,97%). Voor een nadere toelichting zie 5.1.7 overzicht langlopende schulden ultimo 2018.

Liquiditeitsrisico

Lievegoed bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende meerjarige liquiditeitsbegrotingen/-prognoses. De Raad van Bestuur ziet erop toe dat voor Lievegoed steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen en dat tevens voldoende financiële ruimte beschikbaar blijft om aan de met de banken overeengekomen convenanten te voldoen.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan. Ten aanzien van de reële waarde van de in de balans opgenomen langlopende leningen wordt opgemerkt dat deze - net als eind 2017 - per eind 2018 naar verwachting lager ligt dan de boekwaarde als gevolg van de relatief lage risico-opslagen die door externe financiers ten tijde van het afsluiten van deze leningen zijn gehanteerd.

10. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa

Onzekerheden opbrengstverantwoording

Als gevolg van materiële nacontroles door zorgkantoren, zorgverzekeraars en gemeenten op de gedeclareerde zorgprestaties kunnen correcties noodzakelijk zijn op de gedeclareerde productie. De effecten van eventuele materiële nacontroles zijn voorsnog onzeker en daarom zijn er hiervoor geen verplichtingen opgenomen in de balans.

Macrobeheersinstrument (MBI)

Het MBI kan door de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) ingezet worden om overschrijdingen van het macrokader zorg terug te vorderen bij instellingen voor medisch specialistische zorg en bij instellingen voor curatieve geestelijke gezondheidszorg. Het MBI is uitgewerkt in de "Aanwijzing macrobeheersmodel instellingen voor medisch specialistische zorg", respectievelijk "Aanwijzing Macrobeheersinstrument curatieve geestelijke gezondheidszorg". Ook voor instellingen in andere sectoren kan een Aanwijzing Macrobeheersinstrument van toepassing zijn. Jaarlijks wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) ambtshalve een MBI-omzetplafond vastgesteld. Tevens wordt door de NZa jaarlijks een omzetplafond per instelling vastgesteld, dat afhankelijk is van de realisatie van het MBI-omzetplafond van alle instellingen gezamenlijk. Deze vaststelling vindt plaats nadat door de Minister van VWS de overschrijding van het MBI-omzetplafond uiterlijk vóór 1 december van het opvolgend jaar is gecommuniceerd. Bij het opstellen van de jaarrekening 2018 bestaat nog geen inzicht in realisatie van het MBI-omzetplafond over afgelopen jaren. Lievegoed is niet in staat een betrouwbare inschatting te maken van de uit het MBI voortkomende verplichting en deze te kwantificeren. Als gevolg daarvan is deze verplichting niet tot uitdrukking gebracht in de balans van per 31 december 2018.

5.1.5 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018

10. Niet in de balans opgenomen verplichtingen en niet in de balans opgenomen activa (vervolg)**Meerjarige financiële verplichtingen**

Er zijn langlopende onvoorwaardelijke verplichtingen aangegaan terzake van erfpacht, huur en operationele leasing. De geleasede machines strekken tot zekerheid van de leaseverplichting. De operationele leasing wordt lineair over de leaseperiode in de resultatenrekening verwerkt. Er is uitsluitend sprake van operationele lease.

De resterende looptijd kan als volgt worden gespecificeerd:

	<1 jaar	1-5 jaar	>5 jaar
- Huur	1.966.728	6.914.718	7.713.734
- Leases	118.664	169.258	0
- Erfpacht	94.715	377.858	2.024.897

Kredietovereenkomsten

Lievegoed heeft ten behoeve van haar exploitatie een kortlopende kredietovereenkomst, te weten een rekening courant faciliteit bij de ING Bank N.V. De kredietruimte is € 2.000.000 (31 december 2017: €2.000.000) onder aftrek van de hieronder vermelde aan derden verstrekte bankgaranties. Ultimo 2018 is € 0 van deze faciliteit benut (ultimo 2017: € 0). De rentelast bij gebruik van de faciliteit is, net als in 2017, EURIBOR plus 1,8%.

De aan ING Bank verstrekte zekerheden luiden (voor zowel de kredietfaciliteit, als de door hen verstrekte langlopende leningen):

- Negatieve pledge: Lievegoed verklaart geen van de activa te zullen bezwaren ten behoeve van derden zonder voorafgaande toestemming van de bank.
- Pari passu-verklaring: Lievegoed verbindt zich voorwaardelijk aan het stellen van zekerheden aan ING Bank, namelijk indien en zodra Lievegoed zekerheden zou gaan stellen ten behoeve van andere geldgevers.
- Cross default verklaring: verstrekte leningen zijn door ING Bank opeisbaar indien Lievegoed de rente en aflossingsverplichtingen aan andere geldgevers niet nakomt.
- Verpanding van de bedrijfsuitrusting, voorraden en boekvorderingen (1e pandrecht).
- Rechten van hypotheek van in totaal € 15.106.449 (in eerste, tweede en derde rang) op onroerende goederen van Lievegoed.
- Recht van hypotheek met betrekking tot het complex in Breda ad. € 3.900.000.
- Rechten van hypotheek van in totaal € 9.722.310, gezamenlijk met de Staat der Nederlanden, (in eerste rang) op onroerende goederen van Lievegoed.

De aan de Triodos Bank verstrekte zekerheden luiden (voor de door hen verstrekte langlopende leningen):

- (Stille) verpanding inventaris, vorderingen en voorraden.
- Rechten van hypotheek van in totaal € 1.180.000 (in eerste rang) op onroerende goederen van Lievegoed.

Bankgaranties

Per 31 december 2018 zijn volgende bankgaranties actueel (31 december 2017: € 336.590):

- Delta Lloyd Vastgoed inzake huur	€ 19.461
- Delta Lloyd Vastgoed inzake huur	€ 212.930
- Delva20 B.V. inzake huur	€ 34.034
- Stichting Haag Wonen	€ 30.290
- SOM inzake huur	€ 39.875
- NL Bilthoven Property 9 B.V. inzake huur	€ 27.645
Totaal bankgaranties	<u>€ 364.235</u>

5.1.6 MUTATIEOVERZICHT MATERIELE VASTE ACTIVA 2018

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen, technische en administratieve uitrusting	Materiële vaste bedrijfsactiva in uitvoering en voorstelbetalingen op materiële vaste activa	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2018					
- aanschafwaarde	23.692.843	5.034.997	881.261	40.438	29.649.539
- cumulatieve herwaarderingen	-1.590.784	0	0	0	-1.590.784
- cumulatieve afschrijvingen	9.344.963	2.227.233	570.042	0	12.142.238
Boekwaarde per 1 januari 2018	<u>12.757.096</u>	<u>2.807.764</u>	<u>311.219</u>	<u>40.438</u>	<u>15.916.517</u>
Mutaties in het boekjaar					
- investeringen	132.408	23.512	603.511	3.538	762.969
- afschrijvingen	759.813	358.203	149.336	0	1.267.352
Mutaties in boekwaarde (per saldo)	<u>-627.405</u>	<u>-334.691</u>	<u>454.175</u>	<u>3.538</u>	<u>-504.383</u>
Stand per 31 december 2018					
- aanschafwaarde	23.825.251	5.058.509	1.484.772	43.976	30.412.508
- cumulatieve herwaarderingen	-1.590.784	0	0	0	-1.590.784
- cumulatieve afschrijvingen	10.104.776	2.585.436	719.378	0	13.409.590
Boekwaarde per 31 december 2018	<u>12.129.691</u>	<u>2.473.073</u>	<u>765.394</u>	<u>43.976</u>	<u>15.412.134</u>
<i>Afschrijvingspercentage</i>	0% - 33%	5% - 20%	10%-33,3%	n.v.t.	

BIJLAGE

5.1.7 Overzicht langlopende schulden ultimo 2018

Leninggever	Afsluit- datum	Hoofdsom	Totale loop-tijd	Soort lening	Werkelijke rente	Restschuld 31 december 2017	Nieuwe leningen in 2018	Aflossing in 2018	Restschuld 31 december 2018	Restschuld over 5 jaar	Resterende looptijd in jaren eind 2018	Aflos- sings- wijze	Aflossing 2019	Gestelde zekerheden
		€			%	€	€	€	€	€			€	
ING Bank	1-mrt-96	499.158	40	hypotheclair	5,25%	84.612	0	12.479	72.133	15.978	6	lineair	12.479	hypotheek pand
ING Bank	1-jan-06	1.500.000	20	hypotheclair	5,25%	280.887	0	75.000	205.887	0	3	lineair	75.000	hypotheek pand
ING Bank	1-apr-13	3.000.000	10	hypotheclair	3,60%	1.060.000	0	300.000	760.000	0	3	lineair	300.000	hypotheek pand
ING Bank	1-mei-12	7.500.000	10	onderhands	2,65%	5.625.000	0	375.000	5.250.000	0	4	lineair	375.000	onderhands
BNG	16-okt-98	4.585.391	40	hypotheclair	1,34%	2.104.428	0	130.577	1.973.851	1.451.543	20	lineair	130.577	VWS
BNG	15-jul-02	4.220.156	40	hypotheclair	1,25%	1.982.212	0	105.504	1.876.708	1.349.188	18	lineair	105.504	VWS
Triodos Bank	30-jun-00	245.041	25	hypotheclair	2,61%	220.537	0	0	220.537	220.537	17	ineens	0	hypotheek pand
Triodos Groenfonds (B)	1-dec-13	1.147.981	6	hypotheclair	2,85%	246.977	0	55.677	191.300	0	1	lineair	191.300	hypotheek pand
Triodos Bank (A)	1-dec-13	1.400.000	15	hypotheclair	3,02%	449.692	0	61.667	388.025	125.940	10	lineair	61.667	hypotheek pand
Totaal						12.054.345	0	1.115.904	10.938.441	3.163.186			1.251.527	

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2018

BATEN

11. Opbrengsten zorgprestaties en maatschappelijke ondersteuning

De specificatie is als volgt:

	2018	2017
	€	€
Wettelijk budget voor aanvaardbare kosten Wlz-zorg (exclusief subsidies)	24.217.042	21.792.394
Opbrengsten Zorgverzekeringswet (exclusief subsidies)	9.410.553	8.261.043
Correcties voorgaande jaren Wlz-zorg	0	-6.634
Opbrengsten Jeugdwet	3.015.123	2.736.595
Opbrengsten Wmo	2.344.703	2.945.817
Opbrengsten uit onderaannemerschappen	714.729	97.894
Persoonsgebonden en -volgende budgetten	276.358	329.894
Overige niet-gebudgetteerde zorgprestaties	119.882	29.466
Totaal	<u>40.098.390</u>	<u>36.186.469</u>

Toelichting:

De stijging van de baten Wlz-zorg van € 2.425.000 met name voort uit een toename van het aantal woonplekken in Bilthoven voor mensen met een verstandelijke beperking. Ook is sprake van een stijging van de tarieven en een toename van zorgzwaartes. De stijging van de baten Jeugdwet met € 279.000 wordt met name veroorzaakt door instroom van een cliënt met een zware zorgbehoefte.

Verder zijn onderaanneemcontracten aangegaan met andere zorgaanbieders waardoor een verschuiving tussen Wmo opbrengsten en opbrengsten uit onderaannemerschappen heeft plaatsgevonden. De stijging van de opbrengsten Zorgverzekeringswet met € 1.250.000 wordt veroorzaakt door een toename in het aantal behandeluren en door een toename in het aantal verblijfsdagen.

12. Subsidies

De specificatie is als volgt:

	2018	2017
	€	€
Subsidie Kapitaallasten	0	54.293
Overige subsidies, waaronder loonkostensubsidies en EU-subsidies	149.198	84.083
Totaal	<u>149.198</u>	<u>138.376</u>

Toelichting:

De subsidie kapitaallasten is per 1-1-2018 geëindigd. Per deze datum worden de kapitaallasten volledig via de NHC-component vergoed. De overige subsidies zijn hoger als gevolg van een subsidie dagbesteding van de gemeente Haarlem.

13. Overige bedrijfsopbrengsten

De specificatie is als volgt:

	2018	2017
	€	€
<u>Overige dienstverlening:</u>		
Eigen bijdragen bewoners	74.966	66.518
Verhuur en servicekosten	428.266	477.309
<u>Overige opbrengsten (waaronder vergoeding voor uitgeleend personeel en verhuur onroerend goed):</u>		
Detachering personeel	79.220	41.411
Overige opbrengsten	54.910	143.884
Totaal	<u>637.362</u>	<u>729.122</u>

Toelichting:

De overige opbrengsten dalen ten opzichte van 2017 met name doordat er in 2017 een eenmalige bate was verantwoord met betrekking tot afrekeningen jaren 2015 en 2016 van gemeenten.

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2018

LASTEN

14. Personeelskosten

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Lonen en salarissen	16.236.017	15.154.577
Sociale lasten	2.796.765	2.576.459
Pensioenpremies	1.346.762	1.267.977
Andere personeelskosten:		
Overige personeelskosten	1.419.599	547.548
Subtotaal	<u>21.799.143</u>	<u>19.546.561</u>
Personeel niet in loondienst	3.062.699	1.923.898
Af: overige vergoedingen	0	-353
Af: ontvangen ziekengelden	313.678	330.345
Totaal personeelskosten	<u>24.548.164</u>	<u>21.140.467</u>
Specificatie gemiddeld aantal personeelsleden (in FTE's):		
Lievegoed	373	354
Gemiddeld aantal personeelsleden op basis van full-time eenheden	<u>373</u>	<u>354</u>
Aantal personeelsleden dat buiten Nederland werkzaam is	0	0

Toelichting:

De formatie is ten opzichte van 2017 toegenomen met 5%. De toename van het aantal personeelsleden is de belangrijkste oorzaak van de toegenomen lonen en salarissen ten opzichte 2017. De toename in personeel is te verklaren door een groei in productie ten opzichte van 2017. Daarnaast zijn de kosten gestegen door CAO-verhogingen 2018.

De kosten personeel niet in loondienst zijn sterk gestegen ten opzichte van 2017. Er wordt ten opzichte van vorig jaar meer gebruik gemaakt van PNIL in de directe zorgverlening. Enerzijds is dit een bewuste keuze waar het gaat om de inzet van gedragsdeskundigen. Anderzijds is de stijging het gevolg van de arbeidsmarktproblematiek en relatief hoog ziekteverzuim. Ik krijg de volgende zin niet hieronder vermeld: De stijging van de overige personeelskosten is te verklaren door hogere dotaties aan personele voorzieningen dan in 2017 en aan hogere scholingskosten.

15. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

<i>De specificatie is als volgt:</i>	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Afschrijvingen:		
- materiële vaste activa	1.267.352	1.081.166
Totaal afschrijvingen	<u>1.267.352</u>	<u>1.081.166</u>

Toelichting:

De afschrijvingslasten zijn in 2018 hoger als gevolg van investeringen die eind 2017 gereed zijn gekomen en in 2018 over een heel jaar zijn afgeschreven.

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2018

LASTEN

16. Overige bedrijfskosten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Voedingsmiddelen en hotelmatige kosten	3.220.722	3.593.985
Algemene kosten	3.913.283	3.684.330
Patiënt- en bewonersgebonden kosten	1.052.011	995.551
Onderhoud en energiekosten:		
- Onderhoud	891.943	635.262
- Energiekosten	469.260	456.965
Subtotaal	1.361.203	1.092.227
Huur en leasing	2.578.106	2.391.737
Dotaties en vrijval voorzieningen	-1.564	-28.485
Boekverlies verkoop vaste activa	0	128.300
Totaal overige bedrijfskosten	<u>12.123.761</u>	<u>11.857.645</u>

Toelichting:

De overige bedrijfskosten zijn € 266.000 (2,2%) hoger dan in 2017, met name door hogere onderhoudskosten en hogere algemene kosten door onder andere meer externe ondersteuning op ICT gebied. Tegen deze hogere kosten staan ook de lagere kosten voedingsmiddelen en hotelmatige kosten, deze daling wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname in de kosten voor vervoer en incidentele kosten met betrekking tot een brandmeldinstallatie in 2017.

17. Financiële baten en lasten

De specificatie is als volgt:

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
Rentelasten	-379.815	-394.199
Subtotaal financiële lasten	<u>-379.815</u>	<u>-394.199</u>
Totaal financiële baten en lasten	<u>-379.815</u>	<u>-394.199</u>

Toelichting:

De daling van de rentelasten is te verklaren door aflossing op langlopende leningen en door verlaging van één rentepercentage op het renteherzieningsmoment.

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2018

18. Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

De WNT is van toepassing op Lievegoed. Het voor Lievegoed toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 172.000. Het bezoldigingsmaximum voor de Raad van Bestuur van Lievegoed is gelijk aan dat van klasse IV voor Zorg en Jeugdhulp. De totaalscore komt uit op 10 punten (2017: 10 punten).

1. Bezoldiging topfunctionarissen**1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling**

bedragen x € 1	H.J.M. Hooijman MSc
Functiegegevens	Voorzitter RvB
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	157.537
Beloningen betaalbaar op termijn	11.379
Subtotaal	168.917
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	172.000
'-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-
Totaal bezoldiging	168.917
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.
Gegevens 2017	
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2017 (in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Ja
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	152.345
Beloningen betaalbaar op termijn	11.053
Totaal bezoldiging 2017	163.398
<i>Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum</i>	<i>166.000</i>

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand

Niet van toepassing, er zijn geen leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking.

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2018

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	drs. E. C. N. Hilgeman	A. Slob, MBA	drs. R. T. Mentink
Functiegegevens	Voorzitter	Vice-voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	21.270	14.180	14.180
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	25.800	17.200	17.200
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2017			
Functiegegevens	Voorzitter	Vice-voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	22.950	15.300	15.300
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	24.900	16.600	16.600
bedragen x € 1	Dr. L. Sjoukes (*)	M. Ouwehand, MBA (**)	
Functiegegevens	Lid	Lid	
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 30/6	1/7 - 31/12	
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	6.600	6.000	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	8.529	8.671	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	
Gegevens 2017			
Functiegegevens	Lid	Lid	
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12	N.v.t.	
Bezoldiging			
Totale bezoldiging	13.200	-	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	16.600	-	

(*) Dr. L. Sjoukes is 30 juni 2018 afgetreden als lid van de Raad van Toezicht.

(**) M. Ouwehand, MBA is 1 juli 2018 aangetreden als lid van de Raad van Toezicht.

1d Bezoldiging en/of ontslaguitkering niet-topfunctionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum van toepassing zijnde op Lievegoed hebben ontvangen.

5.1.8 TOELICHTING OP DE RESULTATENREKENING OVER 2018

19. Honoraria accountant

	<u>2018</u>	<u>2017</u>
	€	€
De honoraria van de accountant zijn als volgt:		
1 Controle van de jaarrekening (incl. nacalculatie)	98.000	149.000
2 Overige controlewerkzaamheden (w.o. Regeling AO/IC)	59.000	63.000
3 Fiscale advisering	0	0
4 Niet-controlediensten	4.000	0
Totaal honoraria accountant	<u>161.000</u>	<u>212.000</u>

Toelichting:

De honoraria van de accountant zijn in 2018 lager dan in 2017. Dit wordt veroorzaakt door een sterke verbetering van de oplevering van het jaarwerk 2018.

5.1.9 VASTSTELLING EN GOEDKEURING

Vaststelling en goedkeuring jaarrekening

De Raad van Bestuur van Stichting Lievegoed heeft de jaarrekening 2018 opgemaakt en vastgesteld in de vergadering van 22 mei 2019.

De Raad van Toezicht van de Stichting Lievegoed heeft de jaarrekening 2018 goedgekeurd in de vergadering van 22 mei 2019.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt verdeeld volgens de resultaatverdeling in paragraaf 5.1.2.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die impact hebben op de jaarrekening 2018.

Ondertekening door bestuurders en toezichhouders

Bilthoven, 22 mei 2019

H. J. M. Hooijman MSc
Raad van Bestuur

drs. E. C. N. Hilgeman
voorzitter Raad van Toezicht

A. Slob, MBA
vice-voorzitter Raad van Toezicht

drs. R. T. Mentink
lid Raad van Toezicht

M. Ouwehand, MBA
lid Raad van Toezicht

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2 OVERIGE GEGEVENS

5.2.1 Statutaire regeling resultaatbestemming

De statuten bevatten geen bepaling(en) over de resultaatbestemming. De Raad van Bestuur stelt de resultaatbestemming vast met dien verstande dat de Raad van Toezicht daaraan voorafgaand goedkeuring moet verlenen. Het behaalde resultaat staat ter vrije beschikking van Lievegoed.

5.2.2 Nevenvestigingen

Lievegoed heeft haar hoofdvestiging in Bilthoven en nevenvestigingen in Amsterdam, Driebergen, Zeist, Haarlem, Wageningen, Den Haag, Rotterdam, Kockengen, Nijmegen, Utrecht en Breda.

5.2.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen op de volgende pagina.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur van Stichting Lievegoed

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Lievegoed (hierna 'de stichting') te Bilthoven (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Lievegoed per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de Regeling verslaggeving WTZi (RvW).

De jaarrekening bestaat uit:

- 1 de balans per 31 december 2018;
- 2 de resultatenrekening over 2018; en
- 3 de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2018 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Lievegoed zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2018 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

— de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

— met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

— alle informatie bevat die op grond van de RvW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de RvW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de informatie die op grond van de RvW wordt vereist.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de RvW. In dit kader is de Raad van Bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de Raad van Bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de Raad van Bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de Raad van Bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de Raad van Bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De Raad van Bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Controleprotocol WNT 2018, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de Raad van Bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de Raad van Bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Alkmaar, 1 juni 2019

KPMG Accountants N.V.

M.J. Kuikman-Wakker RA